

CBAC Lefel 3 Tystysgrif mewn

Iechyd a Gofal Cymdeithasol: Egwyddorion a Chyd-destunau

Cymeradwywyd gan Cymwysterau Cymru

Mae'r cymhwyster hwn yn rhan o'r gyfres newydd o gymwysterau iechyd a Gofal Cymdeithasol, a Gofal Plant yng Nghymru a ddarperir gan City&Guilds/CBAC.

Nid yw'r cymhwyster hwn a reoleiddir gan Cymwysterau Cymru ar gael i ganolfannau Lloegr.

Deunyddiau Asesu Enghreifftiol (Allanol)

Cynnwys

	Tudalen
Uned 2	
Papur cwestiynau	4
Cynllun marcio	17
Mapio	50

Enw'r Ymgeisydd	Rhif y Ganolfan					Rhif yr Ymgeisydd				
						0				

LEFEL 3

Iechyd a Gofal Cymdeithasol:
Egwyddorion a Chyd-destunau

Uned 2: Ffactorau sy'n effeithio ar dwf a datblygiad unigolion ar draws y rhychwant oes a sut mae hyn yn effeithio ar ganlyniadau ac anghenion gofal a chefnogaeth

DEUNYDDIAU ASESU ENGHREIFFTIOL (ASESIAD ALLANOL)

AM/PM [dyddiad]

1 awr 45 munud

At ddefnydd yr Arholwr yn unig		
Cwestiwn	Marc Uchaf	Marc a Ddyfarnwyd
1	15	
2	20	
3	16	
4	14	
5	10	
6	12	
7	13	
Cyfanswm	100	

Cyfarwyddiadau i ymgeiswyr

Atebwch **bob** cwestiwn.

Ysgrifennwch eich atebion yn y lleoedd gwag priodol yn y llyfryn hwn.

Defnyddiwch inc neu feiro du. Peidiwch â defnyddio pensil na beiro gel. Peidiwch â defnyddio hylif cywiro.

Gwybodaeth i ymgeiswyr

Cyfanswm y marciau am y papur yw 100.

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Atebwch **bob** cwestiwn.

1. Yn ddiweddar, mae Stefan, ei wraig Anya a'u mab 6 oed Krystyn wedi colli eu cartref a'u holl eiddo mewn tân yn y tŷ. Roedd Anya a Krystyn yn yr ysbyty gyda mân anafiadau o ganlyniad i'r tân. Bellach, maen nhw wedi gwella yn llwyr, ac wedi cael cartref dros dro gan yr Awdurdod Lleol. Mae Krystyn wedi mynd yn dawedog (*withdrawn*) ac mae Anya yn poeni amdano.

(a) Mae'n bosibl disgrifio profiad Krystyn fel 'Profiad Andwyol yn ystod Plentyndod' (ACE).

Diffiniwch ystyr 'Profiad Andwyol yn ystod Plentyndod' (ACE). [2]

.....

.....

.....

.....

(b) Mae colli eich cartref oherwydd bod tân yn y tŷ yn enghraifft o ddigwyddiad bywyd sydd ddim yn gallu cael ei ragweld.

Rhowch enghraifft o **un** digwyddiad bywyd **arall** sydd ddim yn gallu cael ei ragweld ac un digwyddiad bywyd sydd yn gallu cael ei ragweld. [2]

(i) Digwyddiad bywyd sydd ddim yn gallu cael ei ragweld:

.....

.....

(ii) Digwyddiad bywyd sydd yn gallu cael ei ragweld:

.....

.....

- (c) Gan gyfeirio at ddamcaniaeth seicogymdeithasol Erikson, esboniwch sut byddai colli ei gartref mewn tân yn y tŷ yn 6 oed yn gallu dylanwadu ar ymddygiad Krystyn yn ddiweddarach mewn bywyd. [6]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- (ch) Mae Anya wedi rhoi gwybod i'w gweithiwr cymdeithasol ei bod yn pryderu am ei sefyllfa a'i bod yn ei chael hi'n anodd ymdopi gan nad yw'n cael llawer o gefnogaeth gan Stefan.
- Archwiliwch sut byddai gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yn gallu cymhwyso'r ddamcaniaeth ddyneiddiol er mwyn rhoi gofal a chefnogaeth effeithiol i Anya. [5]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Mae Anwen yn 82 oed ac mae ganddi arthrits. Mae hi'n byw ar ei phen ei hun ac yn anaml mae hi'n gadael y tŷ. Mae cymydog yn dod i'w gweld bob dydd ac yn ei helpu gyda gwaith tŷ. Yn ddiweddar, mae'r cymydog wedi sylwi nad yw Anwen yn llwyddo i ymdopi, ei bod wedi colli pwysau a'i bod yn ymddangos yn isel. Rhai dyddiau, nid yw Anwen yn ymolchi nac yn gwisgo ond mae'n aros yn ei dillad nos.

(a) Nodwch **ddau** reswm posibl am y newid yn ymddygiad Anwen. [2]

(i) .....

(ii) .....

(b) Esboniwch ddylanwad ffactorau economaidd ar oedolion yn ddiweddarach mewn bywyd. [6]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Mae achosion o glwy'r pennau (haint firol trosglwyddadwy sy'n gwneud i'r chwarennau chwyddo) wedi cael eu cofnodi mewn prifysgol yng Nghymru.

(a) Esboniwch sut mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gweithio i leihau effeithiau clwy'r pennau a chlefydau trosglwyddadwy eraill yn ystod plentyndod yng Nghymru. [6]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. (a) Amlinellwch nod yr ymgyrch 'Amser i Newid Cymru'. [4]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(b) Strategaeth gan Lywodraeth Cymru yw 'Law yn Llaw at Iechyd Meddwl' ar gyfer hybu iechyd meddwl a llesiant, atal problemau iechyd meddwl a gwella gwasanaethau iechyd meddwl.

Trafodwch sut mae strategaeth 'Law yn Llaw at Iechyd Meddwl' yn monitro iechyd meddwl a llesiant. [6]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Mae 'Pum Ffordd at Les' yn ymgyrch hybu iechyd sy'n anelu at gefnogi a hybu iechyd meddwl a llesiant.

(a) Disgrifiwch **dri** argymhelliad sy'n deillio o'r ymgyrch 'Pum Ffordd at Les'. [6]

(i) .....

.....

(ii) .....

.....

(iii) .....

.....

(b) Mae'r ymgyrch 'Pum Ffordd at Les' yn defnyddio'r dull newid ymddygiad. Dadansoddwch gryfderau a gwendidau'r dull newid ymddygiad mewn perthynas â hybu iechyd. [6]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. Gall trefniadau gweithio amlasiantaethol hybu a gwarchod iechyd a llesiant.

(a) Esboniwch y term gweithio amlasiantaethol. [5]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

CYNLLUN MARCIO

Canllawiau i arholwyr

Marcio cadarnhaol

Dylid cofio bod ymgeiswyr yn ysgrifennu o dan amodau arholiad, a dylid rhoi marciau am yr hyn mae'r ymgeiswyr yn ei ysgrifennu, yn hytrach na defnyddio'r dull o gosbi am unrhyw hepgoriadau. Dylai fod yn bosibl i ateb da iawn gael marciau llawn ac i ateb gwael iawn gael dim marciau. Ni ddylid tynnu marciau am ateb sy'n llai na pherffaith os yw'n bodloni meini prawf y cynllun marcio.

Dylid cymhwyso'r cynllun marcio'n fanwl gywir ar gyfer cwestiynau sy'n wrthrychol neu'n seiliedig ar bwyntiau. Dylid rhoi marciau fel y dangosir heb isrannu ymhellach.

Yn aml, mae cynlluniau marcio'n cynnwys rhestr o bwyntiau y gall ymgeiswyr eu cynnwys yn eu hatebion. Nid yw'r rhestr yn un gwbl gyflawn. *Mae cynnwys ymadrodd fel 'Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall'* (neu gyfarwyddyd tebyg) mewn cynlluniau marcio yn caniatáu rhywfaint o amrywiad yn ymatebion ymgeiswyr. Dylid rhoi marciau am fanwl gywirdeb a pherthnasedd atebion ymgeiswyr.

Mae ymatebion enghreifftiol yn y cynlluniau marcio'n cyfleu terminoleg briodol. Fodd bynnag, onid yw cwestiwn yn gofyn yn benodol am rywbeth, gellir rhoi marciau i ymgeiswyr am ateb sy'n gywir ond wedi'i fynegi yng ngeiriau'r ymgeisydd ei hun.

Cynlluniau marcio seiliedig ar fandiau

Ar gyfer cwestiynau sy'n cael eu marcio drwy fandiau mae cynlluniau marcio mewn dwy ran, y cynnwys dangosol a'r grid asesu.

Mae'r cynnwys dangosol yn awgrymu'r amrywiaeth o bwyntiau a materion a allai gael eu cynnwys yn atebion yr ymgeiswyr. Gellir ei ddefnyddio i asesu ansawdd ymateb yr ymgeisydd. Fel y nodwyd uchod, ni fwriedir i gynnwys dangosol fod yn gynhwysfawr ac ni ddylai ymgeiswyr orfod cynnwys yr holl gynnwys dangosol i gyrraedd lefel uchaf y cynllun marcio.

Fodd bynnag, er mwyn cyrraedd lefel uchaf y cynllun marcio rhaid i ymgeisydd fodloni gofynion y band marciau uchaf. Os nad yw ymateb yn haeddu ennill marciau, hynny yw heb fod yn cynnwys unrhyw beth sy'n berthnasol i'r cynllun marcio, neu os na roddwyd ymateb, ni roddir unrhyw farciau.

Yn Lefel 3 Iechyd a Gofal Cymdeithasol: Egwyddorion a chyd-destunau, bydd pob cwestiwn yn ymdrin ag un amcan asesu neu fwy: o AA1, AA2 neu AA3. Lle y bo'n briodol, mae'r grid asesu yn isrannu cyfanswm y marciau i'w dyrannu ar gyfer cwestiwn i amcanion asesu unigol. Dangosir y rhain mewn bandiau yn y cynllun marcio. Ar gyfer pob amcan asesu, bydd disgrifyddion yn dangos y sgiliau a'r rhinweddau gwahanol ar y lefel briodol.

Caiff ymatebion ymgeiswyr i gwestiynau eu hasesu yn erbyn yr amcanion asesu perthnasol. Lle mae cwestiwn yn ymdrin â mwy nag un amcan asesu, gall ymgeiswyr gyflawni gwahanol fandiau o fewn y cwestiwn hwnnw. Yn yr achosion hyn, caiff marc ei ddyfarnu am bob amcan asesu, a chaiff y marciau hynny wedyn eu hadio at ei gilydd i roi cyfanswm marciau ar gyfer y cwestiwn.

Dylid bob amser bod yn gadarnhaol wrth farcio cwestiynau gan ddefnyddio bandiau marcio. Mae hyn yn golygu bod marciau ar gyfer ymateb pob ymgeisydd yn cael eu cronni am ddangos sgiliau, gwybodaeth a dealltwriaeth priodol: nid ydyn nhw'n cael eu tynnu o uchafswm oherwydd gwallau neu hepgoriadau.

I ddechrau, dylai arholwyr ddarllen ac anodi ateb yr ymgeisydd er mwyn nodi'r dystiolaeth sy'n cael ei hasesu yn y cwestiwn hwnnw. Yna gellir cymhwyso'r cynllun marcio. Proses dau gam yw hon.

Cam 1 – Penderfynu ar y band

Gan ddechrau â'r band isaf, dylai arholwyr edrych ar ateb yr ymgeisydd a gwirio a yw'n cyfateb i'r disgrifyddion ar gyfer y band hwnnw. Os caiff y disgrifyddion ar y band isaf eu bodloni, dylai'r arholwyr symud i'r band nesaf ac ailadrodd y broses hon ar gyfer pob band nes bydd y disgrifyddion yn cyfateb i'r ateb.

Os yw ateb yn ymdrin ag agweddau gwahanol ar fanciau gwahanol yn y cynllun marcio, dylid mabwysiadu dull 'ffit orau' i benderfynu ar y band ac yna dylid defnyddio ateb yr ymgeisydd i benderfynu ar y marc o fewn y band. Er enghraifft, os yw'r rhan fwyaf o'r ateb ym mand 2, ond bod ychydig o gynnwys band 3 hefyd, byddai'r ateb yn cael ei roi ym mand 2, ond byddai'r marc a bennir yn agos at frig band 2 oherwydd y cynnwys band 3.

Ni ddylai arholwyr geisio tynnu marciau oddi ar ymgeiswyr oherwydd mân hepgoriadau mewn meysydd nad ydynt yn bwysig mewn ateb.

Cam 2 – Penderfynu ar y marc

Wrth safoni (cynhadledd farcio), bydd yr Uwch Arholwr yn rhoi cyngor manwl ar rinweddau pob band marciau. Yna bydd yr arholwyr yn cael enghreifftiau o atebion ym mhob band marciau y mae'r Uwch Arholwr wedi dyfarnu marciau amdano. Dylai'r arholwyr farcio'r enghreifftiau a chymharu eu marciau nhw â marciau'r Uwch Arholwr.

Wrth farcio, gall arholwyr ddefnyddio'r enghreifftiau hyn i benderfynu a yw ymateb ymgeisydd o safon uwch, is neu debyg i'r enghraifft. Rhaid i'r arholwyr gofio bod angen cyfeirio'n ôl at yr ateb wrth iddynt gymhwyso'r cynllun marcio er mwyn cadarnhau bod y band a'r marc a bennir yn briodol.

Lefel 3 Iechyd a Gofal Cymdeithasol: Egwyddorion a Chysyniadau Deunyddiau Asesu Enghreifftiol cynllun marcio is-adran 2b					
Cwestiwn	Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
1	<p>(a) <i>Yn ddiweddar, mae Stefan, ei wraig Anya a'u mab 6 oed Krystyn wedi colli eu cartref a'u holl eiddo mewn tân yn y tŷ. Roedd Anya a Krystyn yn yr ysbyty gyda mân anafiadau o ganlyniad i'r tân. Bellach, maen nhw wedi gwella'n llwyr, ac wedi cael cartref dros dro gan yr Awdurdod Lleol. Mae Krystyn wedi mynd yn dawedog (withdrawn) ac mae Anya yn poeni amdano.</i></p> <p>Gellid disgrifio profiad Krystyn fel 'Profiad Andwyol yn ystod Plentyndod' (ACE). Diffiniwch ystyr 'Profiad Andwyol yn ystod Plentyndod' (ACE).</p> <p>Dyfarnwch hyd at 2 farc.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol: Defnyddir y term 'Profiadau Andwyol yn ystod Plentyndod' (ACE) i ddisgrifio amrywiaeth eang o ddigwyddiadau trawmatig y gall plant eu hwynebu wrth dyfu i fyny ond sy'n cael eu cofio fel oedolyn.</p> <p>Rhowch greddyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	2	2		

Cwestiwn	Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
1 (b)	<p><i>Mae colli eich cartref oherwydd bod tân yn y tŷ yn enghraifft o ddigwyddiad bywyd sydd ddim yn gallu cael ei ragweld.</i></p> <p><i>Rhowch enghraifft o un digwyddiad bywyd arall sydd ddim yn gallu cael ei ragweld ac un digwyddiad bywyd sydd yn gallu cael ei ragweld.</i></p> <p><i>Dyfarnwch 1 marc am un ymateb cywir mewn perthynas â digwyddiadau bywyd sydd ddim yn gallu cael eu rhagweld.</i></p> <p><i>Dyfarnwch 1 marc am un ymateb cywir mewn perthynas â digwyddiadau bywyd sydd yn gallu cael eu rhagweld.</i></p> <p><i>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol: Digwyddiadau bywyd sydd ddim yn gallu cael eu rhagweld:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • damweiniau • cael salwch difrifol • perthynas yn chwalu • colli swydd. <p><i>Digwyddiadau bywyd sydd yn gallu cael eu rhagweld:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • setlo lawr gyda phartner • priodi • symud i mewn i'ch cartref eich hun • dod yn rhiant • dechrau yn yr ysgol • dechrau gwaith. <p><i>Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</i></p>	2	2		
1 (c)	<p><i>Gan gyfeirio at ddamcaniaeth seicogymdeithasol Erikson, esboniwch sut byddai colli ei gartref mewn tân yn y tŷ yn 6 oed yn gallu dylanwadu ar ymddygiad Krystyn yn ddiweddarach mewn bywyd.</i></p> <p><i>Dyfarnwch hyd at 6 marc.</i></p> <p><i>Rhaid i'r ateb gyfeirio at y canlynol: Damcaniaeth seicogymdeithasol Erikson o ddatblygiad.</i></p> <p><i>Mae Krystyn yn y cyfnod datblygiad diwydrwydd yn erbyn israddoldeb ac mae'n datblygu cymwyseddau sy'n cael eu gwerthfawrogi gan gymdeithas h.y. ei</i></p>	6		6	

	<p>hunan-barch ac yn chwilio am gymeradwyaeth gan ei gyfoedion. Mae'n datblygu cryfderau a all ei helpu i ymdopi ag argyfyngau yn y dyfodol.</p> <p>Dylanwad cadarnhaol profiadau yn ystod plentyndod cynnar: Efallai y bydd Krystyn yn datblygu gwydnwch a hunan-barch cadarnhaol drwy ennill cymeradwyaeth ei grŵp cyfoedion ac eraill drwy addasu i sefyllfaoedd anodd e.e. colli ei gartref oherwydd tân yn y tŷ, cael ei anafu, colli ei eiddo a chael ei ailgartrefu mewn llety dros dro. Efallai y bydd hyn yn ei alluogi i ymdopi â sefyllfaoedd heriol yn ddiweddarach mewn bywyd.</p> <p>Dylanwad negyddol profiadau yn ystod plentyndod cynnar: Efallai na fydd Krystyn yn datblygu gwydnwch a gall ddatblygu hunan-barch gwael os nad yw'n cael cymeradwyaeth gan ei gyfoedion ac eraill, oherwydd ei sefyllfa (colli ei gartref oherwydd tân yn y tŷ, cael ei anafu, colli ei eiddo a chael ei ailgartrefu mewn llety dros dro). Efallai y bydd yn ei chael hi'n anodd ymdopi â sefyllfaoedd heriol yn ddiweddarach mewn bywyd.</p> <p>Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>				
--	---	--	--	--	--

Band	AA2
3	<p style="text-align: center;">5-6 marc</p> <p>Esboniad da iawn gan gyfeirio at ddamcaniaeth seicogymdeithasol Erikson o ddatblygiad, gan ddangos gwybodaeth a dealltwriaeth fanwl o sut byddai colli ei gartref oherwydd tân yn y tŷ yn 6 mlwydd oed yn gallu dylanwadu ar ymddygiad Krystyn yn ddiweddarach mewn bywyd.</p>
2	<p style="text-align: center;">3-4 marc</p> <p>Esboniad da gan gyfeirio at ddamcaniaeth seicogymdeithasol Erikson o ddatblygiad, gan ddangos gwybodaeth a dealltwriaeth o sut byddai colli ei gartref oherwydd tân yn y tŷ yn 6 mlwydd oed yn gallu dylanwadu ar ymddygiad Krystyn yn diweddarach mewn bywyd.</p>
1	<p style="text-align: center;">1-2 marc</p> <p>Esboniad sylfaenol gan gyfeirio at ddamcaniaeth seicogymdeithasol Erikson o ddatblygiad, gan ddangos rhywfaint o wybodaeth a dealltwriaeth o sut byddai colli ei gartref oherwydd tân yn y tŷ yn 6 mlwydd oed yn gallu dylanwadu ar ymddygiad Krystyn yn ddiweddarach mewn bywyd.</p>
	<p style="text-align: center;">0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>

Cwestiwn	Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
1	<p>(ch) Mae Anya wedi rhoi gwybod i'w gweithiwr cymdeithasol ei bod yn pryderu am ei sefyllfa a'i bod yn ei chael hi'n anodd ymdopi gan nad yw'n cael llawer o gefnogaeth gan Stefan.</p> <p>Archwiliwch sut byddai gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yn gallu cymhwyso'r ddamcaniaeth ddyneiddiol er mwyn rhoi gofal a chefnogaeth effeithiol i Anya.</p> <p>Dyfarnwch hyd at 5 marc.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol: Carl Rogers a'r dull person-ganolog:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae angen i unigolion hunanwella a dylai gwasanaethau Iechyd a Gofal Cymdeithasol weithio gydag Anya (grymuso) i'w galluogi i oresgyn ei phryderon ac i ymdopi â'i sefyllfa drwy ddangos empathi, cyfathiant ac ystyriaeth gadarnhaol ddiamed tuag ati. • Gallai'r gwasanaethau Iechyd a Gofal Cymdeithasol gyfeirio Anya at gwrs ar ffurf therapi grŵp neu gyfleoedd gwirfoddoli, i'w helpu i wella yn dilyn trawma colli ei chartref a'i heiddo ac i weld y dyfodol mewn ffordd fwy cadarnhaol er mwyn symud ymlaen. Gall hyn roi'r ymdeimlad iddi nad yw ar ei phen ei hun ac y gall roi cefnogaeth i eraill mewn sefyllfa debyg yn ogystal â derbyn cefnogaeth ganddyn nhw. Gall hyn helpu i adfer ei hyder, ei hunan-barch a rhoi cyfeiriad iddi ganolbwyntio ar ei bywyd. • Gallai gweithiwr cymdeithasol Anya ei helpu i fynd ati i ddod o hyd i gartref newydd. Byddai ailadeiladu bywyd ei theulu yn rhoi ymdeimlad o gyflawniad i Anya. <p>Hierarchaeth anghenion Maslow - bydd Anya yn diwallu ei hanghenion sylfaenol ond ni fydd yn cyflawni ei llawn botensial drwy gollu'r hyn yr oedd wedi'i gyflawni gyda'i theulu. Drwy gyfeirio Anya at grwpiau hunan-gymorth a gwirfoddoli a'i galluogi i gymryd rhan weithredol wrth ddod o hyd i gartref newydd, bydd yn ennill mwy o reolaeth dros ei bywyd ac yn cael mwy o foddhad</p> <p>Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	5			5

Band	AA3
3	<p style="text-align: center;">5 marc</p> <p>Ymateb da iawn sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth fanwl er mwyn ystyried sut y gall gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol gymhwyso egwyddorion y ddamcaniaeth ddyneiddiol er mwyn rhoi gofal a chefnogaeth effeithiol i Anya.</p>
2	<p style="text-align: center;">3-4 marc</p> <p>Ymateb da sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth er mwyn ystyried sut y gall gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol gymhwyso egwyddorion y ddamcaniaeth ddyneiddiol er mwyn rhoi gofal a chefnogaeth effeithiol i Anya.</p>
1	<p style="text-align: center;">1-2 marc</p> <p>Ymateb sylfaenol sy'n dangos rhywfaint o wybodaeth a dealltwriaeth er mwyn ystyried sut y gall gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol gymhwyso egwyddorion y ddamcaniaeth ddyneiddiol er mwyn rhoi gofal a chefnogaeth effeithiol i Anya.</p>
	<p style="text-align: center;">0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>

Cwestiwn	Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
2	<p>(a) (i, ii,)</p> <p>Mae Hasheed yn 19 oed ac mae ganddo barlys yr ymennydd. Mae'n astudio cyfrifiadureg yn y brifysgol. Nid yw'n gallu symud llawer, ac mae angen help arno wrth ymgymryd â llawer o weithgareddau bywyd bob dydd. Ar hyn o bryd, mae Hasheed yn byw gartref ond mae'n awyddus i rannu tŷ â ffrindiau yng nghanol y dref. Mae Hasheed am fyw mor annibynnol â phosibl. Mae ei rieni'n pryderu ei fod am gymryd y cyfrifoldeb hwn.</p> <p>Nodwch ddau wasanaeth gofal a chefnogaeth sydd ar gael i helpu Hasheed.</p> <p>Dyfarnwch 1 marc am bob ymateb cywir hyd at uchafswm o 2 farc. Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • darparu addasiadau i'r tŷ • gwasanaethau gofal a chefnogaeth er mwyn helpu gydag anghenion gofal personol Hasheed • y trydydd sector e.e. er mwyn cynorthwyo ag anghenion trafndiaeth • darparu technoleg gynorthwyol. <p>Rhowch greddyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	2	2		

Cwestiwn		Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
2	(b)	<p><i>Esboniwch sut mae asesiadau cymhwysedd (eligibility) yn cael eu cynnal ar gyfer gwasanaethau neu gefnogaeth.</i></p> <p>Dyfarwch hyd at 4 marc, un marc am bob esboniad perthnasol.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol: Rhaid i asesiad ar gyfer gofal a chefnogaeth fod yn seiliedig ar sgwrs rhwng yr ymarferwr iechyd a gofal cymdeithasol a'r unigolyn, ac unigolion perthnasol eraill, er mwyn deall y canlyniadau llesiant personol y mae'r unigolyn yn awyddus i'w cyflawni a sut y gall gael cefnogaeth i'w cyflawni.</p> <p>Fel rhan o'r sgwrs, dylai'r ymarferwr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asesu amgylchiadau'r unigolyn a'u hystyried • ystyried ei ganlyniadau llesiant personol • asesu unrhyw rwystrau sy'n ei atal rhag cyflawni'r canlyniadau llesiant a'u hystyried • asesu unrhyw risgiau i'r unigolyn neu i unigolion eraill os nad yw canlyniadau llesiant yn cael eu cyflawni, a'u hystyried • asesu cryfderau a galluoedd yr unigolyn a'u hystyried. <p>Rhowch greddyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	4		4	

Cwestiwn	Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
2	<p>(c) <i>Esboniwch rôl cynlluniau gofal a chefnogaeth wrth gefnogi Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol.</i></p> <p>Dyfarnwch hyd at 6 marc.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol: Mae cynllun gofal a chefnogaeth yn ddogfen ysgrifenedig sy'n nodi'r hyn a drafodwyd ag unigolyn yn ystod ei asesiad a beth fydd yn digwydd o ganlyniad i hynny, er mwyn iddo gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol.</p> <p>Dylid cynnwys Hasheed yn llawn wrth gynnal ei asesiad. Dylai ei gynllun gofal a chefnogaeth nodi'r canlynol yn glir iawn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beth mae ef eisiau ei gyflawni – ei ganlyniadau llesiant personol • ei gryfderau a'i asedau • beth mae'n gallu ei wneud drosto'i hun • pa gefnogaeth allanol mae'n ei chael • beth sy'n ei atal – y rhwystrau a'r risgiau • p'un a oes angen gwybodaeth a chynghor arno • pa gefnogaeth arall mae ef yn ei chael ar hyn o bryd, er enghraifft, gan aelod o'r teulu • pa wasanaethau cymunedol allai ei helpu • pa ofal a chefnogaeth fydd yn cael eu darparu gan y gwasanaethau cymdeithasol a gwasanaethau iechyd lleol • sut bydd ei gynnydd yn cael ei fonitro • dyddiad ei adolygiad nesaf • sut mae'r pecyn gofal a chefnogaeth yn bodloni ei ganlyniadau llesiant personol cyffredinol, gan gynnwys ei lesiant emosiynol, cymdeithasol ac economaidd. <p>Bydd hyn yn sicrhau bod Hasheed yn cael cefnogaeth i gyflawni ei ganlyniadau personol.</p> <p>Rhowch greddyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	6		6	

Band	AA2
3	<p style="text-align: center;">5-6 marc</p> <p>Esboniad da iawn sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth fanwl o rôl cynlluniau gofal a chefnogaeth wrth gefnogi Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol.</p>
2	<p style="text-align: center;">3-4 marc</p> <p>Esboniad da sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth o rôl cynlluniau gofal a chefnogaeth wrth gefnogi Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol.</p>
1	<p style="text-align: center;">1-2 marc</p> <p>Esboniad sylfaenol sy'n dangos rhywfaint o wybodaeth a dealltwriaeth o rôl cynlluniau gofal a chefnogaeth wrth gefnogi Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol.</p>
	<p style="text-align: center;">0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>

Cwestiwn		Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
2	(ch)	<p><i>Trafodwch sut byddai datblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu yn gallu helpu Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol ei hun.</i></p> <p>Dyfarnwch hyd at 8 marc.</p> <p>Gall atebion gyfeirio at: Efallai bydd datblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu mewn amgylchedd cefnogol, sy'n galluogi, yn grymuso Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol ei hun sef byw mor annibynnol â phosibl yn ystod ei gyfnod yn y brifysgol.</p> <p>Drwy ddatblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu, mae'n bosibl y bydd Hasheed yn gallu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meithrin ei sgiliau datrys problemau, ei gymhwysedd cymdeithasol a'i ymdeimlad o bwrpas • meithrin agwedd gadarnhaol ac optimistaidd • gallu ymdopi â sefyllfaoedd anodd ac unrhyw broblemau y gall ddod ar eu traws • osgoi unrhyw ymddygiad peryglus • ymaddasu'n dda mewn sefyllfaoedd heriol • cynyddu ei hunanhyder • cynyddu ei hunan-barch • gwella ei hunan-gysyniad. <p>Gall y drafodaeth ystyried agweddau cadarnhaol a negyddol.</p> <p>Rhowch greddyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	8	4		4

Band	AA1	AA3
4	<p>4 marc</p> <p>Disgrifiad ardderchog sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth fanwl o sut y gall datblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu helpu Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol ei hun.</p>	<p>4 marc</p> <p>Trafodaeth fanwl ardderchog o sut y gall datblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu helpu Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol ei hun.</p>
3	<p>3 marc</p> <p>Disgrifiad da sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth o sut y gall datblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu helpu Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol ei hun.</p>	<p>3 marc</p> <p>Trafodaeth dda o sut y gall datblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu helpu Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol ei hun.</p>
2	<p>2 marc</p> <p>Disgrifiad sylfaenol sy'n dangos rhywfaint o wybodaeth a dealltwriaeth o sut y gall datblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu helpu Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol ei hun.</p>	<p>2 marc</p> <p>Trafodaeth sylfaenol o sut y gall datblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu helpu Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol ei hun.</p>
1	<p>1 marc</p> <p>Disgrifiad cyfyngedig nad yw'n dangos llawer o wybodaeth na dealltwriaeth o sut y gall datblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu helpu Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol ei hun.</p>	<p>1 marc</p> <p>Trafodaeth gyfyngedig o sut y gall datblygu gwydnwch, meithrin cryfder a gallu helpu Hasheed i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol ei hun.</p>
	<p>0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>	<p>0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>

Cwestiwn	Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
3	<p data-bbox="379 271 943 584"><i>Mae Anwen yn 82 oed ac mae ganddi arthritis. Mae'n byw ar ei phen ei hun ac yn anaml mae hi'n gadael y tŷ. Mae cymydog yn dod i'w gweld bob dydd ac yn ei helpu i ymgymryd â gwaith tŷ. Yn ddiweddar, mae'r cymydog wedi sylwi nad yw Anwen yn llwyddo i ymdopi, ei bod wedi colli pwysau a'i bod yn ymddangos yn isel. Rhai dyddiau, nid yw Anwen yn ymolchi nac yn gwisgo ond mae'n aros yn ei dillad nos.</i></p> <p data-bbox="268 622 890 689">(a) (i,ii) Nodwch ddau reswm posibl am y newid yn ymddygiad Anwen.</p> <p data-bbox="379 728 699 761">Dyfarnwch hyd at 2 farc.</p> <p data-bbox="379 799 898 866">Dyfarnwch 1 marc am bob ymateb cywir hyd at uchafswm o 2 farc.</p> <p data-bbox="379 904 807 972">Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol: Efallai fod Anwen:</p> <ul data-bbox="379 978 930 1216" style="list-style-type: none"> • yn unig • mewn poen oherwydd ei harthritis • yn teimlo ei bod wedi'i hallgáu'n gymdeithasol • yn ystod camau cynnar salwch megis dementia neu haint wrinol sy'n gwneud iddi deimlo'n sâl. <p data-bbox="379 1254 916 1321">Rhowch gredyd am unrhyw ymateb addas arall.</p>	2	2		

Cwestiwn		Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
3	(b)	<p><i>Esboniwch ddylanwad ffactorau economaidd ar oedolion yn ddiweddarach mewn bywyd.</i></p> <p>Dyfarnwch hyd at 6 marc.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol: Gellir ystyried cysylltiadau cadarnhaol a negyddol rhwng incwm a'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tai • deiet • gweithgareddau cymdeithasol • gweithgareddau hamdden • mynediad at gyfleusterau/gwasanaethau a'r effeithiau cysylltiedig ar iechyd a llesiant. <p>Er enghraifft:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ystyriwch effaith incwm ar dai • os bydd unigolyn yn derbyn pensiwn galwedigaethol yn ogystal â phensiwn y wladwriaeth pan fydd yn ymddeol, mae'n bosibl y bydd yn gallu fforddio byw mewn tŷ o ansawdd da, bydd yn gallu fforddio talu ei filiau gwres yn ystod y gaeaf a bydd yn llai tebygol o ddatblygu achosion cysylltiedig o afiechyd • ond gallai unigolyn sy'n derbyn pensiwn y wladwriaeth ei chael hi'n anodd fforddio gwresogi ei gartref yn ddigonol a gallai ddatblygu afiechyd o ganlyniad • ystyriwch effaith incwm ar weithgareddau cymdeithasol • os bydd unigolyn yn derbyn pensiwn galwedigaethol yn ogystal â phensiwn y wladwriaeth pan fydd yn ymddeol, mae'n bosibl y bydd yn gallu fforddio cymdeithasu a chyfarfod â ffrindiau a chymryd rhan mewn gwahanol weithgareddau cymdeithasol, er enghraifft mynd allan am fwyd neu i'r theatr • os bydd unigolyn yn derbyn dim ond pensiwn y wladwriaeth, mae'n bosibl na fydd yn gallu fforddio mynd allan i gymdeithasu a chyfarfod â ffrindiau a chymryd rhan mewn gwahanol weithgareddau cymdeithasol, er enghraifft mynd allan am fwyd neu i'r theatr a gall fod mewn perygl o gael ei harwahanu'n gymdeithasol ac y bydd yn unig. <p>Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	6		6	

Band	AA2
3	5-6 marc Esboniad da iawn sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth fanwl o ddylanwad ffactorau economaidd ar oedolion yn ddiweddarach mewn bywyd.
2	3-4 marc Esboniad da sy'n dangos rhywfaint o wybodaeth a dealltwriaeth o ddylanwad ffactorau economaidd ar oedolion yn ddiweddarach mewn bywyd.
1	1-2 marc Esboniad sylfaenol nad yw'n dangos llawer o wybodaeth na dealltwriaeth o ddylanwad ffactorau economaidd ar oedolion yn ddiweddarach mewn bywyd.
	0 marc Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.

Cwestiwn		Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
3	(c)	<p><i>Trafodwch sut byddai ymyrryd yn gynnar a gwasanaethau ataliol yn gallu cefnogi canlyniadau llesiant corfforol a meddyliol Anwen.</i></p> <p>Dyfarnwch hyd at 8 marc.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol: Gall gweithiwr iechyd neu ofal cymdeithasol proffesiynol gynnal asesiad a bydd yn trafod ag Anwen beth yr hoffai ei gyflawni a'r rhwystrau y mae angen eu goresgyn (e.e. corfforol, ariannol) i'w galluogi i gyflawni ei chanlyniadau iechyd a llesiant meddwl personol. Wedyn, mae cynllun gofal a chefnogaeth yn cael ei ysgrifennu a fydd yn nodi'r hyn a drafodwyd ag Anwen yn ystod ei hasesiad a beth fydd yn digwydd o ganlyniad i hynny.</p> <p>Mae'n bosibl:</p> <ul style="list-style-type: none"> • y bydd Anwen yn cael asesiad iechyd galwedigaethol er mwyn gweld a oes unrhyw anghenion gofal personol ganddi neu a oes angen gwneud unrhyw addasiadau i'w chartref i'w helpu i ymdopi ag unrhyw anawsterau sy'n cael eu hachosi gan effeithiau arthritid • y bydd Anwen yn cael cynnig gwybodaeth a chynghor am grwpiau cymunedol a allai fod o gymorth iddi, er enghraifft, gwasanaeth cyfeillio sy'n gallu ei helpu i ymdrin â'i harwahanu cymdeithasol • y bydd Anwen yn cael ei chyfeirio at ei meddyg teulu, a fydd yn gallu cynnal asesiad iechyd ac addasu ei thriniaeth yn unol â hynny • y bydd cael gafael ar wasanaethau yn golygu bod cyflyrau/sefyllfaoedd yn cael eu hystyried yn gynharach; gallai hynny gael effaith gadarnhaol ar ganlyniadau llesiant corfforol a meddyliol Anwen. <p>Drwy gefnogi Anwen i gyflawni ei chanlyniadau llesiant corfforol a meddyliol, gall olygu y bydd ansawdd ei bywyd yn gwella, gall gynnal ei hannibyniaeth a chynyddu ei hunanhyder a'i hunan-barch</p> <p>Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	8	4		4

Band	AA1	AA3
4	<p>4 marc</p> <p>Disgrifiad ardderchog sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth fanwl o sut y gallai ymyrryd yn gynnar a gwasanaethau ataliol gefnogi canlyniadau llesiant corfforol a meddyliol Anwen.</p>	<p>4 marc</p> <p>Trafodaeth fanwl ardderchog o sut y gallai ymyrryd yn gynnar a gwasanaethau ataliol gefnogi canlyniadau llesiant corfforol a meddyliol Anwen.</p>
3	<p>3 marc</p> <p>Disgrifiad da sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth o sut y gallai ymyrryd yn gynnar a gwasanaethau ataliol gefnogi canlyniadau llesiant corfforol a meddyliol Anwen.</p>	<p>3 marc</p> <p>Trafodaeth dda o sut y gallai ymyrryd yn gynnar a gwasanaethau ataliol gefnogi canlyniadau llesiant corfforol a meddyliol Anwen.</p>
2	<p>2 marc</p> <p>Disgrifiad sylfaenol sy'n dangos rhywfaint o wybodaeth a dealltwriaeth o sut y gallai ymyrryd yn gynnar a gwasanaethau ataliol gefnogi canlyniadau llesiant corfforol a meddyliol Anwen.</p>	<p>2 marc</p> <p>Trafodaeth sylfaenol o sut y gallai ymyrryd yn gynnar a gwasanaethau ataliol gefnogi canlyniadau llesiant corfforol a meddyliol Anwen.</p>
1	<p>1 marc</p> <p>Disgrifiad cyfyngedig nad yw'n dangos llawer o wybodaeth na dealltwriaeth o sut y gallai ymyrryd yn gynnar a gwasanaethau ataliol gefnogi canlyniadau llesiant corfforol a meddyliol Anwen.</p>	<p>1 marc</p> <p>Trafodaeth gyfyngedig o sut y gallai ymyrryd yn gynnar a gwasanaethau ataliol gefnogi canlyniadau llesiant corfforol a meddyliol Anwen.</p>
	<p>0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>	<p>0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>

Cwestiwn		Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
4	(a)	<p>Mae achosion o glwy'r pennau (haint firol trosglwyddadwy sy'n achosi i'r chwarennau chwyddo) wedi cael eu cofnodi mewn prifysgol yng Nghymru.</p> <p><i>Esboniwch sut mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn gweithio i leihau effeithiau clwy'r pennau a chlefydau eraill sy'n cael eu trosglwyddo yn ystod plentyndod yng Nghymru.</i></p> <p>Dyfarnwch hyd at 6 marc.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn casglu ac yn dehongli data am lefelau clefydau heintus ymhlith y boblogaeth yng Nghymru. Mae heintiau fel clwy'r pennau yn cael eu goruchwyllo'n gyson er mwyn <ul style="list-style-type: none"> canfod tueddiadau arwyddocaol, gwerthuso mesurau atal a rheoli rhybuddio gweithwyr proffesiynol a sefydliadau os bydd unrhyw fygythiad y dull mwyaf effeithiol o reoli clwy'r pennau (a rhai clefydau eraill sy'n cael eu trosglwyddo yn ystod plentyndod) yw cynnal lefelau imiwneiddio uchel ymhlith grwpiau agored i niwed neu ymhlith y boblogaeth gyfan Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn cyfrannu at hyn drwy waith y Rhaglen Frechu yn erbyn Clefydau Ataliadwy (VPDP) a'r Timau Diogelu Iechyd Lleol (HPT) mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn monitro'r nifer sy'n derbyn a chwmpas yr holl imiwneiddiadau a argymhellir. <p>Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	6		6	

Band	AA2
3	<p style="text-align: center;">5-6 marc</p> <p>Esboniad da iawn sy'n dangos tystiolaeth glir bod yr ymgeisydd yn deall sut mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn gweithio i leihau effaith clwy'r pennau a chlefydau eraill sy'n cael eu trosglwyddo yn ystod plentyndod yng Nghymru.</p>
2	<p style="text-align: center;">3-4 marc</p> <p>Esboniad da sy'n dangos tystiolaeth bod yr ymgeisydd yn deall sut mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn gweithio i leihau effaith clwy'r pennau a chlefydau eraill sy'n cael eu trosglwyddo yn ystod plentyndod yng Nghymru.</p>
1	<p style="text-align: center;">1-2 marc</p> <p>Esboniad sylfaenol sy'n dangos rhywfaint o dystiolaeth bod yr ymgeisydd yn deall sut mae lechyd Cyhoeddus Cymru yn gweithio i leihau effaith clwy'r pennau a chlefydau eraill sy'n cael eu trosglwyddo yn ystod plentyndod yng Nghymru.</p>
	<p style="text-align: center;">0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>

Cwestiwn		Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
4	(b)	<p><i>Archwiliwch rôl Iechyd Cyhoeddus Cymru wrth fonitro iechyd y wlad.</i></p> <p>Dyfarnwch hyd at 8 marc.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru yn defnyddio'r Fframwaith Canlyniadau Iechyd Cyhoeddus, sef adnodd adrodd, i gasglu gwybodaeth am iechyd a llesiant y boblogaeth yng Nghymru; i ddarparu data hanfodol sy'n arwain buddsoddiad a darpariaeth gwasanaethau iechyd, gofal cymdeithasol a gofal plant yn y dyfodol. gall y Llywodraeth, cymunedau lleol, gwasanaethau cyhoeddus, sefydliadau o'r sector preifat a'r sector gwirfoddol, yn ogystal ag unigolion a'u teuluoedd, ddefnyddio'r wybodaeth i ysgogi a llywio camau gweithredu sy'n gwella ac yn gwarchod iechyd a llesiant y boblogaeth gyfan. mae'r wybodaeth sy'n cael ei chasglu yn cael ei chysylltu â dangosyddion a cherrig milltir cenedlaethol Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, a bennwyd gan Lywodraeth Cymru. Hyn sy'n llywio gwariant yn y dyfodol ac yn tynnu sylw at feysydd y mae angen gweithredu arnyn nhw neu y llwyddwyd i'w cyflawni. mae'r wybodaeth yn cynnig trosolwg o'r newidiadau mewn iechyd a llesiant dros amser, mae'r data sy'n rhan o'r adnodd ar-lein yn cael eu hadnewyddu'n rheolaidd er mwyn sicrhau eu bod mor gyfredol a chywir â phosibl. Gellir defnyddio'r data hyn sydd wedi'u llunio gan Iechyd Cyhoeddus Cymru i helpu Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, Byrddau Iechyd ac Awdurdodau Lleol wrth iddynt ddatblygu cynlluniau llesiant ac i lywio'r penderfyniadau maen nhw'n eu gwneud. Heb y data a gynhyrchir gan Iechyd Cyhoeddus Cymru, ychydig iawn o wybodaeth fyddai ar gael i'r Llywodraeth i'w defnyddio i fesur: <ul style="list-style-type: none"> effeithiolrwydd y ddarpariaeth gwasanaethau, iechyd a llesiant y wlad ar hyn o bryd sut mae gofynion deddfwriaeth gyfredol yn cael eu bodloni. <p>Rhowch greidd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	8			8

Band	AA3
4	<p style="text-align: center;">7-8 marc</p> <p>Ymateb ardderchog sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth glir ynghyd ag ymchwilio trylwyr a manwl yn rhan o archwiliad i rôl Iechyd Cyhoeddus Cymru wrth fonitro iechyd y wlad.</p>
3	<p style="text-align: center;">5-6 marc</p> <p>Ymateb da sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth ynghyd ag ymchwilio da yn rhan o archwiliad i rôl Iechyd Cyhoeddus Cymru wrth fonitro iechyd y wlad.</p>
2	<p style="text-align: center;">3-4 marc</p> <p>Ymateb sylfaenol sy'n defnyddio rhywfaint o wybodaeth a dealltwriaeth ac yn ymchwilio rhywfaint yn rhan o archwiliad i rôl Iechyd Cyhoeddus Cymru wrth fonitro iechyd y wlad.</p>
1	<p style="text-align: center;">1-2 marc</p> <p>Ymateb cyfyngedig nad yw'n dangos llawer o wybodaeth na dealltwriaeth a fawr ddim ymchwilio yn rhan o archwiliad i rôl Iechyd Cyhoeddus Cymru wrth fonitro iechyd y wlad.</p>
	<p style="text-align: center;">0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>

Cwestiwn	Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
5	<p>(a) <i>Amlinellwch nod yr ymgyrch 'Amser i Newid Cymru'.</i></p> <p>Dyfarnwch hyd at 4 marc, un marc am bob pwynt perthnasol.</p> <p>Gall atebion gynnwys: Mae'r ymgyrch 'Amser i Newid Cymru' yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • anelu at ysbrydoli pobl i gydweithio er mwyn atal y stigma a'r achosion o wahaniaethu sy'n gysylltiedig â phroblemau iechyd meddwl • annog pobl i fod yn agored a chydabod nad gwendid yw problemau iechyd meddwl • mae'r ymgyrch yn rhoi gwybod i unigolion am wahanol sefydliadau y gallant gysylltu â nhw i gael help a chynghor mewn perthynas ag amrywiaeth o wahanol broblemau iechyd meddwl • mae'n annog unigolion sydd wedi cael problemau iechyd meddwl i ddod yn hyrwyddwyr er mwyn helpu eraill. <p>Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	4	4		

Cwestiwn	Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
5	<p>(b) Strategaeth gan Lywodraeth Cymru yw 'Law yn Llaw at Iechyd Meddwl' ar gyfer hybu iechyd meddwl a llesiant, atal problemau iechyd meddwl a gwella gwasanaethau iechyd meddwl.</p> <p><i>Trafodwch sut mae strategaeth 'Law yn Llaw at Iechyd Meddwl' yn monitro iechyd meddwl a llesiant.</i></p> <p>Dyfarnwch hyd at 6 marc.</p> <p>Gall atebion gynnwys: Mae'r strategaeth 'Law yn Llaw at Iechyd Meddwl' ar gyfer hybu iechyd meddwl a llesiant, atal problemau iechyd meddwl a gwella iechyd meddwl wedi'i rhannu'n feysydd blaenoriaeth sy'n annog gwasanaethau statudol a sefydliadau yn y trydydd sector i wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rhoi mwy o ystyriaeth i'r tymor hir • gweithio'n well â phobl a chymunedau a gweithio'n well gyda'i gilydd • anelu at atal problemau a gweithredu mewn ffordd fwy cydlynol. <p>Ymdrinnir â'r meysydd blaenoriaeth hyn drwy bennu nodau a chymunedau allweddol y mae angen eu rhoi ar waith er mwyn cyflawni'r nodau hyn. Mae hefyd yn nodi sut mae'r cynnydd yn erbyn pob targed unigol yn cael ei fonitro (mesurau perfformiad).</p> <p>Mae mesurau perfformiad yn cael eu casglu fel arfer ar ffurf ystadegau o amrywiaeth o ffynonellau, er enghraifft, byrddau iechyd lleol ac awdurdodau lleol, sefydliadau'r trydydd sector ac Arolwg Cenedlaethol Cymru (Fframwaith Canlyniadau), y GIG (Fframwaith Canlyniadau), Gwasanaethau Cymdeithasol (Fframwaith Canlyniadau).</p> <p>Mae'r Bwrdd Partneriaeth Cenedlaethol yn adolygu'r wybodaeth hon yn rheolaidd. Mae'r bwrdd hwn yn cynnwys defnyddwyr gwasanaethau a gofawyr, cynrychiolwyr o'r sector statudol a'r sector gwirfoddol a grwpiau proffesiynol.</p> <p>Gall fod yn sawl blwyddyn cyn i ganlyniadau monitro fod yn amlwg. Mae'n bosibl na fydd strategaethau yn effeithio ar unwaith ar iechyd a llesiant a gall fod yn sawl blwyddyn cyn gweld y canlyniadau.</p> <p>Rhowch greddyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	6			6

Band	AA3
3	<p style="text-align: center;">5-6 marc</p> <p>Ymateb da iawn sy'n trafod yn fanwl sut mae strategaeth 'Law yn Llaw at Iechyd Meddwl' yn monitro iechyd meddwl a llesiant.</p>
2	<p style="text-align: center;">3-4 marc</p> <p>Ymateb da sy'n trafod sut mae strategaeth 'Law yn Llaw at Iechyd Meddwl' yn monitro iechyd meddwl a llesiant.</p>
1	<p style="text-align: center;">1-2 marc</p> <p>Ymateb sylfaenol gyda rhywfaint o ymdrech i drafod sut mae strategaeth 'Law yn Llaw at Iechyd Meddwl' yn monitro iechyd meddwl a llesiant.</p>
	<p style="text-align: center;">0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>

Cwestiwn	Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
6	<p data-bbox="379 300 879 405"><i>Mae 'Pum Ffordd at Les' yn ymgyrch hybu iechyd sy'n anelu at gefnogi a hybu iechyd meddwl a llesiant.</i></p> <p data-bbox="268 443 887 510">(a) (I,ii,iii) <i>Disgrifiwch dri argymhelliad sy'n deillio o'r ymgyrch 'Pum Ffordd at Les'.</i></p> <p data-bbox="379 548 710 577">Dyfarnwch hyd at 6 marc.</p> <p data-bbox="379 618 679 649">Gall atebion gyfeirio at:</p> <p data-bbox="379 654 671 685">Y pum ffordd at les yw:</p> <ul data-bbox="379 689 935 1568" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="379 689 935 860">• bod yn sylwgar – bod yn ymwybodol o'r byd o'ch amgylch a'ch teimladau. Bydd myfyrio ar eich profiadau yn eich helpu i werthfawrogi beth sy'n bwysig i chi. <li data-bbox="379 864 935 1034">• cysylltu – datblygu, ehangu ac atgyfnerthu perthnasoedd a rhwydweithiau cymdeithasol, treulio amser gydag eraill, ffrindiau a theulu, gwneud amser am sgwrs <li data-bbox="379 1039 935 1321">• bod yn weithgar – mae bod yn weithgar yn rhywbeth i bobl o bob oedran ac nid oes yn rhaid iddo gynnwys ymarfer corff dwys. Gall gweithgareddau gweithgar fel cerdded eich annog i ryngweithio'n gymdeithasol ac mae ymarfer corff yn gwneud i chi deimlo'n dda <li data-bbox="379 1326 935 1460">• dal ati i ddysgu – gall dysgu fod yn ddigwyddiad cymdeithasol lle y gallwch gwrdd â ffrindiau newydd yn ogystal â dysgu sgil newydd <li data-bbox="379 1464 935 1568">• rhoi – gall helpu eraill roi boddhad mawr ac mae'n creu cysylltiadau â'r bobl o'ch amgylch. <p data-bbox="379 1606 927 1673">Dyfarnwch 1 marc am ddisgrifiad sylfaenol o bob argymhelliad.</p> <p data-bbox="379 1711 914 1778">Dyfarnwch hyd at 2 marc am ddisgrifiad da o bob argymhelliad.</p> <p data-bbox="379 1816 898 1883">Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	6	6		

Cwestiwn		Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
6	(b)	<p><i>Mae'r ymgyrch 'Pum Ffordd at Les' yn defnyddio'r dull newid ymddygiad. Dadansoddwch gryfderau a gwendidau'r dull newid ymddygiad mewn perthynas â hybu iechyd.</i></p> <p>Dyfarwch hyd at 6 marc.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol: Mae'r dull newid ymddygiad yn anelu at annog unigolion i fabwysiadu ffordd 'iach' o fyw drwy newid eu hagweddau a'u hymddygiad personol. Mae'n disgwyl i unigolion gymryd diddordeb yn eu hiechyd a chyfrifoldeb drosto.</p> <p>Cryfderau'r dull newid ymddygiad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae'n annog newidiadau personol • nid yw'n gorfodi'r unigolyn i wneud unrhyw beth • mae'n apelio at yr 'oedolyn' mewn person. <p>Gwendidau'r dull newid ymddygiad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nid yw'n hawdd newid ymddygiad • mae unigolion yn agored i ddylanwadau eraill • nid yw bwriadau unigol bob amser yn cael eu rhoi ar waith. <p>Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	6	3		3

Band	AA1	AA3
3	<p>3 marc</p> <p>Disgrifiad da iawn sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth fanwl o'r dull newid ymddygiad a ddefnyddir gan yr ymgyrch 'Pum Ffordd at Les' er mwyn cefnogi egwyddorion gofal iechyd darbodus.</p>	<p>3 marc</p> <p>Dadansoddiad da iawn o gryfderau a gwendidau'r dull newid ymddygiad a ddefnyddir gan yr ymgyrch 'Pum Ffordd at Les' er mwyn cefnogi egwyddorion gofal iechyd darbodus.</p>
2	<p>2 marc</p> <p>Disgrifiad da sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth o'r dull newid ymddygiad a ddefnyddir gan yr ymgyrch 'Pum Ffordd at Les' er mwyn cefnogi egwyddorion gofal iechyd darbodus.</p>	<p>2 marc</p> <p>Dadansoddiad da o gryfderau a gwendidau'r dull newid ymddygiad a ddefnyddir gan yr ymgyrch 'Pum Ffordd at Les' er mwyn cefnogi egwyddorion gofal iechyd darbodus.</p>
1	<p>1 marc</p> <p>Disgrifiad sylfaenol sy'n dangos rhywfaint o wybodaeth a dealltwriaeth o'r dull newid ymddygiad a ddefnyddir gan yr ymgyrch 'Pum Ffordd at Les' er mwyn cefnogi egwyddorion gofal iechyd darbodus.</p>	<p>1 marc</p> <p>Dadansoddiad sylfaenol o gryfderau a gwendidau'r dull newid ymddygiad a ddefnyddir gan yr ymgyrch 'Pum Ffordd at Les' er mwyn cefnogi egwyddorion gofal iechyd darbodus.</p>
	<p>0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>	<p>0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>

Cwestiwn	Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
7	<p>(a)</p> <p><i>Gall trefniadau gweithio amlasiantaethol hybu a gwarchod iechyd a llesiant.</i></p> <p><i>Esboniwch y term trefniadau gweithio amlasiantaethol.</i></p> <p>Dyfarnwch hyd at 5 marc.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mae trefniadau gweithio amlasiantaethol yn dod â gweithwyr proffesiynol ynghyd o amrywiaeth o asiantaethau er mwyn sicrhau arfer da wrth gydweithio er mwyn helpu unigolyn i gyflawni ei ganlyniadau iechyd a llesiant personol a hybu a diogelu ei iechyd a'i les • mae'r ffordd hon o weithio yn galluogi gweithwyr iechyd a gofal cymdeithasol, gweithwyr proffesiynol a sefydliadau trydydd sector i helpu i hybu anghenion cyfannol a dymuniadau unigolion ac i gyfrannu at gynllun gofal a chefnogaeth a fydd yn helpu'r unigolyn i gyflawni ei ganlyniadau llesiant personol tra'n cynnal ac yn hybu ei annibyniaeth a hybu a diogelu ei iechyd a'i les • mae trefniadau gweithio amlasiantaethol yn sicrhau gofal di-dor, yn anelu at sicrhau mynediad cyflymach i wasanaethau, bod llai o dasgau penodol yn cael eu dyblygu a gwell defnydd o adnoddau. Mae'n cynnig dull gweithredu mwy cydgysylltiedig wrth ddarparu gofal o ansawdd sy'n diogelu ac yn amddiffyn yr unigolyn sy'n cael gofal a chefnogaeth. <p>Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	5		5	

Band	AA2
3	5 marc Esboniad da iawn sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth fanwl o sut y gall trefniadau gweithio amlasiantaethol hybu a diogelu iechyd a llesiant.
2	3-4 marc Esboniad da sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth o sut y gall trefniadau gweithio amlasiantaethol hybu a diogelu iechyd a llesiant.
1	1-2 marc Esboniad sylfaenol sy'n dangos rhywfaint o wybodaeth a dealltwriaeth o sut y gall trefniadau gweithio amlasiantaethol hybu a diogelu iechyd a llesiant.
	0 marc Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.

Cwestiwn		Ateb	Cyfanswm Marciau	AA1	AA2	AA3
7	(b)	<p><i>Trafodwch rôl ac effeithiolrwydd dulliau y gellir eu defnyddio i hybu a gwarchod gwydnwch unigolion.</i></p> <p>Dyfarnwch hyd at 8 marc.</p> <p>Gall yr ateb gyfeirio at y canlynol: Mae hybu annibyniaeth yn cynyddu gwydnwch a'r gallu i ymdopi â sefyllfaoedd heriol. Mae'n gwella hunanhyder a hunanbarch sy'n cael effaith gadarnhaol ar iechyd a llesiant. Mae'r gwahanol ddulliau:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yn annog unigolion i gymryd rhan mewn gweithgareddau therapiwtig a gweithgareddau hamdden yn y gymuned leol a chynyddu eu rhwydweithiau cymdeithasol • yn annog unigolion i fod yn gyfrifol am eu hiechyd a'u llesiant corfforol eu hunain drwy wneud newidiadau ffordd o fyw • yn hybu dull cadarnhaol o ddatrys problemau • yn hybu agwedd optimistaidd • yn hybu amgylcheddau cadarnhaol a blaengar • yn hybu cryfderau ac amrywiaeth unigolion. <p>Dim ond os bydd unigolion yn ymgysylltu'n weithredol â'r dulliau hynny y bydd y dulliau y gellir eu defnyddio i hybu a gwarchod gwydnwch unigolion yn llwyddiannus.</p> <p>Rhowch gredyd am unrhyw ymateb dilys arall.</p>	8	4		4

Band	AA1	AA3
4	<p>4 marc</p> <p>Disgrifiad ardderchog sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth fanwl o ddulliau y gellir eu defnyddio i hybu a gwarchod gwydnwch unigolion.</p>	<p>4 marc</p> <p>Trafodaeth fanwl ardderchog o rôl ac effeithiolrwydd dulliau y gellir eu defnyddio i hybu a gwarchod gwydnwch unigolion.</p>
3	<p>3 marc</p> <p>Disgrifiad da sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth o ddulliau y gellir eu defnyddio i hybu a gwarchod gwydnwch unigolion.</p>	<p>3 marc</p> <p>Trafodaeth dda o rôl ac effeithiolrwydd dulliau y gellir eu defnyddio i hybu a gwarchod gwydnwch unigolion.</p>
2	<p>2 marc</p> <p>Disgrifiad sylfaenol sy'n dangos gwybodaeth a dealltwriaeth o ddulliau y gellir eu defnyddio i hybu a gwarchod gwydnwch unigolion.</p>	<p>2 marc</p> <p>Trafodaeth sylfaenol o rôl ac effeithiolrwydd dulliau y gellir eu defnyddio i hybu a gwarchod gwydnwch unigolion.</p>
1	<p>1 marc</p> <p>Disgrifiad cyfyngedig nad yw'n dangos llawer o wybodaeth na dealltwriaeth o ddulliau y gellir eu defnyddio i hybu a gwarchod gwydnwch unigolion.</p>	<p>1 marc</p> <p>Trafodaeth gyfyngedig o rôl ac effeithiolrwydd dulliau y gellir eu defnyddio i hybu a gwarchod gwydnwch unigolion.</p>
	<p>0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>	<p>0 marc</p> <p>Ateb ddim yn haeddu marc neu heb geisio rhoi ateb.</p>

Mapio Amcanion Asesu					
	Cynnwys	AA1	AA2	AA3	Cyfanswm marciau
1. (a)	2.1	2			
(b)	2.1	2			
(c)	2.2		6		
(ch)	2.2			5	15
2. (a) (i)	2.3	1			
(ii)		1			
(b)	2.3		4		
(c)	2.3		6		
(ch)	2.1	4		4	20
3. (a) (i)	2.1	1			
(ii)		1			
(b)	2.1		6		
(c)	2.3	4		4	16
4. (a)	2.3		6		
(b)	2.4			8	14
5. (a)	2.3	4			
(b)	2.4			6	10
6. (a) (i)	2.5	2			
(ii)		2			
(iii)		2			
(b)	2.5	3		3	12
7. (a)	2.5		5		
(b)	2.5	4		4	13
CYFANSWM		33	33	34	100 Marc
		33%	33%	34%	